

YRENES
TTEELSE

ØKOLOGI & ERHVERV

17. DECEMBER 2010 NR. 469 30. ÅRGANG ◀

Høst urter til hø
Ny dyrkningsvejledning giver hjælp
til økologer, der vil dyrke urter i
renbestand og for eksempel gemme
dem i form af hø.

LÆS SIDE 15

De økologiske planter
kunne blive sundere

Økologene dyrker ikke planter, der indeholder flere sundhedsfremmende stoffer end de konventionelle. Men det kunne de sagtens

De skal blot vælge de rigtige sorter. Og hvis økologerne fortsat vil fastholde forbrugernes gunst, kommer de til det. Ellers vil en af de meget væsentlige grunde til at vælge økologi forsvinde.

Det siger Søren Husted, professor ved KU Life og leder af det store forsøg OrgTrace, der efter tre års arbejde konkluderede, at der ikke er flere sundhedsfremmende stoffer i økologiske planter end i konventionelle.

Vælg andre sorter

- Økologisk jordbrug har rigtig meget godt at byde på, men det er naivt at tro, at det pr. automatik fører til planter med et højere indhold af sundhedsfremmende stoffer, såfremt man følger det øko-

logiske regelsæt, siger Husted.

- Dertil er plantebiologien alt for kompleks. Økologerne kan sagtens producere planter med en højere tæthed af sunde stoffer, men så skal der vælges helt andre sorter. Disse sorter skal være tilpasset de gødningsnormer og principper, man anvender i det økologiske jordbrug og ikke som nu, hvor langt de fleste økologer anvender de konventionelle sorter, som er tilpasset høje input af f.eks. kvælstof, siger Husted.

Serious planteforskning

- Lad os i fremtiden se en langt mere videnskabelig tilgang til tingene. Økologien skal i højere grad end nu baseres på videnskabelige fakta og ikke helt så meget på 'tro, håb og kærlighed'. Lad os få sat gang i noget seriøs planteforskning, der bygger på anvendelse af sorter, der i langt højere grad fokuserer på modstandsdygtighed over for sygdomme, og som på samme tid er tilpasset de reducerede gødningsnormer og den langsomme frigivelse af næringsstoffer,

som er kendetegnet for økologisk jordbrug - så skal forskellene nok komme, siger Søren Husted.

Ikke nok at lade være

- Det er simpelthen ikke nok blot at udelade pesticider og reducere kvælstoftilførelsen, siger Husted.

- Økologerne skal være mere ambitiøse, udvælge sorter der er tilpasset de særlige forhold, der gælder i økologien. Så kan man sagtens opnå målbare forskelle. Desværre bliver denne forskning ikke prioriteret, hvilket økologerne lider under. Der er mere end nogensinde brug for økologisk grundforskning. Skal de positive forbrugertendenser fastholdes, er det nødvendigt med mere indsigt i, hvordan man naturligt øger planters indhold af sundhedsfremmende stoffer - her bør økologerne gå forrest.

LÆS SIDE 2

Regnskab & Rådgivning

Gratis uforbindende tilbud.

Vi har samarbejdsaftale med Økologisk Landsforening.

LANDBRUGSRÅDGIVNING SYD

og

den grønne revisor

www.lrs.dk

Vejle	Varde	Løgumkloster	Odense	Svendborg
73 74 20 20	73 74 20 20	73 74 20 20	73 74 20 20	73 74 20 20

Gælden er det strammeste rammevilkår

Af:
Evald Vestergaard
Formand
Økologisk
Landsforening

Regeringen har som en del af arbejdet med udmøntning af Grøn Vækst-planen iværksat arbejdet med en rammevilkårsanalyse af dansk landbrug og fødevarerhverv. Økologisk Landsforening deltager sammen med andre interesseorganisationer i en inspirations- og sparringsgruppe for analysearbejdet. Her kæmper vi for, at man tænker rammevilkår i et bredere perspektiv end skatteregler, miljøkrav, omkostningsniveau, konkurrenceevne osv.

Gælden er i øjeblikket det strammeste rammevilkår, vi har. Den er opstået, fordi pengene er blevet lånt til investeringer i en produktionsform, som har vist sig ikke at være så rentabel som forventet. Finanskrisen bærer noget af skylden, men gælden var allerede inden 2008 voldsomt stor. I dag betyder gælden, at man ikke kan låne penge til nye investeringer for at gå andre, værdiskabende veje, som ville kunne forrente både ny og gammel gæld. Dermed sidder landbruget over en bred kam fast i en ond cirkel.

Der er dog nogen, som bryder mønsteret og tjener penge, fordi de med rettidig omhu har valgt at gå nye veje, der bringer værditilvæksten i produktet tættere på primærproducenten – enten ved egen forarbejdning eller stor indflydelse på forarbejdningen.

Derfor er det blandt andet foreningens indspil til rammevilkårsanalysen, at man forholder sig til, hvor stor en andel af forbrugerkrønen, der går til primærproducenten. Analysen skal undersøge og dermed dokumentere, at der er afkast i nye landbrugsmodeller. Analysen skal kigge på høj kvalitetsvarer, hvor der indgår nye former for værdiskabelse. Specifikt inden for økologi, hvor der er meget lovende udviklinger i merværdi via lokal, kvalitetsorienteret og innovativ forarbejdning, integrering af energidimensionen, nye samarbejdsformer, styrket naturgrundlag for produktionen og nye produktkvaliteter, der udnytter råvarekvaliteter i naturgrundlaget. Disse elementer både bygger på og understøtter en tårnhøj forbrugertilid til økologi, hvilket også kan betragtes som en del af rammevilkårene for landbruget.

Follow the money, er et begreb skabt i journalistikkens verden, men det kan udmærket overføres til landbrugets kamp for eksistensberettigelse. Hvis rammevilkårsanalysen og det følgende arbejde med Grøn Vækst alene kommer til at handle om konkurrencevilkår på ét eneste parameter – pris – i forhold til lande med lave omkostninger, så jagter man penge og vækst på en bane, hvor man ikke kan vinde. Specialiseringen har været landbrugets styrke, men i takt med stigende globalisering og friere markedsvilkår, bliver de højt specialiserede bedrifter sårbare over for udsving og spekulation i markedet, fordi man kun har ét produkt at handle med.

Den grønne bevidsthed blandt forbrugerne herhjemme og globalt er der, hvor pengene ligger gemt, og det er den vej, landbruget i Danmark skal gå for at 'vækste'. 'Grøn' er præmissen for 'Vækst', og det vil være fatalt for dansk landbrug og fødevarerhverv at ignorere den trend i rammevilkårsanalysen. 'Investering' er nemlig præmissen for 'Grøn', og hvis ikke sammenhængen mellem grøn og vækst undersøges og dokumenteres af rammevilkårsanalysen, bliver det svært at åbne finansieringskanalernes øjne for at investere i de forandringer, der er brug for.

Landbruget er en vigtig del af landdistriktsudviklingen, hvilket analysearbejdet også bør forholde sig til. Desuden skal landbruget tage ca. 400.000 hektar ud af drift som følge af diverse vand- og naturplaner. Det er også meget vigtigt, at rammevilkårsanalysen forholder sig til de udfordringer, det rummer for erhvervet.

ØKOLOGI & ERHVERV

ØKOLOGI & ERHVERV
Silkeborgvej 260, 8230 Åbyhøj
ISSN 0904-0595.
Tlf. 87 32 27 23.
Mail: jordbrug@okologi.dk

ØKOLOGI & ERHVERV
koster 34,95 i løssalg.
Et årsabonnement koster
798 kr (incl. moms).
Bestil på mail:
hmo@okologi.dk

ISSN 1904 - 1586

Udgiver: Økologisk
Landsforening
Tryk:
Trykcentralen
Oplag: 2.700 eks.
23 udgivelser årligt

ØKOLOGI & ERHVERV
Redigeres uafhængigt af
politiske, økonomiske og
organisatoriske interesser

Arne
Bjerre
redigerende

ab@okologi.dk
87 32 27 23

Jakob
Brandt
journalist

jb@okologi.dk
87 32 27 27

Karen
Munk
Nielsen
journalist

kmn@okologi.dk
87 32 27 28

Steffen
Borch
ansvarshavende

sb@okologi.dk
87 32 27 29

AKTUELT

Faglige nuancer efterlyses

De første resultater fra det økologiske forskningsprojekt OrgTrace er for nylig blevet publiceret og har fået meget stor opmærksomhed i pressen. OrgTrace publikationerne viser, at forskellene mellem økologiske og konventionelle grøntsager er meget små og oftest ikke statistisk signifikante. Det har affødt en række kommentarer, som f.eks. Maren Korsgaards i Økologi og Erhverv. Her kritiserer hun, at de konventionelle planter i OrgTrace er blevet dyrket på tidligere økologiske arealer med en kort omlægningsperiode. Maren Korsgaard indikerer derfor, at de anvendte dyrkningssystemer i OrgTrace har udvisket forskelle, hun ellers ville have forventet. Det er en interessant kritik, som vi gerne vil kommentere.

OrgTrace

OrgTrace er nu i den afsluttende fase efter tre års intensivt forsøgsarbejde. Formålet har været at sammenligne den kemiske sammensætning af økologiske og konventionelle planteprodukter. Analyserne i OrgTrace er baseret på ni typiske danske planteprodukter, som er dyrket under kontrollerede forhold på fire lokaliteter i to dyrkningsår. Lokaliteterne repræsenterer almindelige danske landbrugsjorder og inkluderer derfor både sandede og lerede jorder. Planterne er dyrket enten konventionelt eller økologisk. Forsøgsdesignet i OrgTrace er unikt og muliggør en langt

mere pålidelig og kontrolleret sammenligning af økologiske og konventionelle planter end tidligere set.

Omlægning

Maren Korsgaard nævner i sin kritik af OrgTrace, at der kræves en omlægningstid på 2-3 år, når jord lægges om til økologi og skriver desuden: "det er der rent faktisk en mening med". Meningen med denne omlægningstid er dog ikke baseret på viden om skab – men er udelukkende politisk bestemt. Ifølge IFO-AM (International Federation of Organic Agriculture Movements) skal omlægningstiden sikre en signifikant højere jordfrugtbarhed samt etablering af "balance" i økosystemet. Altså en meget blød formulering som i høj grad har politisk og ikke videnskabelig afsæt. Det er meget tvivlsomt, om det overhovedet er muligt at påvirke en jords frugtbarhed og økosystemets "balance" under en kort 2-3 års omlægning fra konventionel til økologisk produktion. Man kunne med lige så stor ret hævde, at den skulle være 1, 5 eller 10 år. Det er korrekt, at alle parceller i OrgTrace har en økologisk historie helt tilbage fra 1996-1997 alt afhængig af lokalitet. De konventionelle parceller i OrgTrace er omlagt fra økologi i 2005 – altså 2 år før den første OrgTrace høst. De omlagte parceller var på alle lokaliteter ugødskede i 2005 og på tre af lokaliteterne, hvor der blev dyrket hvede, byg,

faba bønner og kartofler, blev de omlagte parceller dyrket uden efterafgrøder og husdyrgødning frem til 2005. Det er derfor forkert at tro, at de konventionelle OrgTrace parceller var baseret på meget frugtbare økologisk systemer. Det er bestemt ikke tilfældet!

Økologisk planteproduktion

Økologisk planteproduktion adskiller sig primært fra konventionel ved fraværet af pesticider og syntetisk fremstillet kvælstofgødning samt en lavere gødningstilførsel.

I OrgTrace har vi anvendt gødning efter gældende regler i både de økologiske og konventionelle systemer. På trods af den "korte" omlægningstid fra økologisk til konventionel produktion har dette resulteret i signifikante forskelle, hvilket er dokumenteret ved måling af stabile isotoper. Vi har således målt systematiske forskelle mellem økologiske og konventionelle planter – disse forskelle har dog ingen sundhedsmæssig effekt og er endnu ikke publicerede. Dyrkningssystemerne i OrgTrace repræsenterer ekstremer i den konventionelle og økologiske planteproduktion.

Vi har spændt buen til yderpunkterne for at fremtvinge forskellene, hvis de var der – men det er de altså ikke!

Økologiske jorder bliver ofte præsenteret som værende meget frugtbare. Det kan de godt være, men økologisk

dyrkning er bestemt ikke altid ensbetydende med en højere frugtbarhed – langt fra. En jords frugtbarhed afhænger af både statiske og dynamiske parametre. De statiske parametre er bestemt af jordens tekstur og mineralogi. Disse parametre er helt umulige at ændre over en kort årrække. Det er derimod muligt at påvirke de dynamiske parametre, såsom næringsstoftilgængeligheden ved f.eks. at jordbearbejde, gødske, kalke, tilføre organisk materiale, vande osv. Disse dynamiske parametre er ofte forskellige mellem økologisk og konventionel produktion. Det bør dog nævnes, at det primært er påvirkning af de dynamiske parametre i selve vækstsæsonen, der styrer planterens kemiske sammensætning.

Akilleshæl

Maren Korsgaards påstand om en for kort omlægningstid fra økologisk til konventionel produktion er interessant og rammer en akilleshæl i økologisk planteproduktion. Uanset om vi taler om omlægning fra konventionel til økologisk produktion eller omvendt, repræsenterer netop omlægningstiden et område, som endnu er sparsomt beskrevet i den videnskabelige litteratur. Man kunne derfor fristes til at bruge Marens egne ord: Faglige nuancer efterlyses.

Søren Husted og Kristian Holst Laursen, Institut for Jordbrug og Økologi, KULIFE

Skelsættende sejr i USA mod GMO

Federal District dommer Jefferey S.White har den 1. december i San Francisco, USA afsagt en foreløbig kendelse, som viser, at kampen mod GMO ikke er nytteløs.

Kendelsen siger, at Monsanto skal destruere flere hundrede acres med gensplejsede roer.

Sagen handler om at firmaet Monsanto i september måned har tilsat store arealer med gensplejsede sukkerroer. Center for Food Safety og økologisk frø alliance

m.fl. anlagde omgående sag med krav om at bremse tilsætningen.

Monsanto har skabt en sukkerroer 'Roundup Ready', som kan modstå ukrudtbekæmpelse med Roundup. De patenterede frø sælges til landmændene, der i den forbindelse bliver afkrævet et væsentligt teknologi-gebyr af Monsanto.

Heldigvis er der øget opmærksomhed på såvel Monsanto's patentpolitik, og det forhold at tidlige

re Roundup Ready afgrøder som soja, bomuld og majs har ført til øget brug af sprøjtemidler og til spredning af resistente ukrudtsplanter, som er meget modtagelige for alvorlige plantesygdomme, på millioner af hektar i hele USA og andre lande.

Dommer White har efter en grundig høring over tre dage fundet, at konsekvenserne ved at dyrke de gensplejsede sukkerroer ikke er sikker i forhold til at undgå krydsning af GMO-roer med

ikke GMO-afgrøder.

Dommen er vigtig, selv om Monsanto nu sætter en hærske af advokater ind på at få dommen omstødt.

Kampen mod GMO er ikke vundet endnu, men dommen i San Francisco er et vigtigt skridt.

Carsten Bech
Folketingskandidat
Radikale Venstre